

سید عطاء الله مهاجرانی

دکتری تاریخ از دانشگاه تربیت مدرس، نویسنده و سیاستمدار. معاون پارلمانی نخست وزیر و رئیس جمهور در دوره میرحسین موسوی و اکبر هاشمی رفسنجانی و همچنین وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در دوره اول ریاست جمهوری محمد خاتمی.

شما آمد بر [سر] شما نیامده است؟ آنان دچار سختی و زیان شدند و به [هول و] تکان درآمدند، تا جایی که پیامبر [خدا] و کسانی که به وی ایمان آورده بودند گفتند: «پیروزی خدا کی خواهد بود؟» هشدار، که پیروزی خدا نزدیک است.»

شرایط بر مسلمان سخت شده بود. این شرایط سخت به روایت تفسیر طبرسی در جنگ احزاب و یا احد بوده است. مسلمانان در معرض دشوارترین شرایط بودند، به ویژه در جنگ احزاب که تمام کفر، به روایت پیامبر اسلام، در برابر تمام ایمان مجتمع و متحد و هم پیمان شده بودند. در چنان شرایط بس دشواری رسول خدا و مؤمنان رزمه می کردند: «یاری خداوند کی می رسد؟».

قرآن برای تبیین چنان شرایط سخت و نفس گیری از دو واژه بسیار مهم و کلیدی «الْبَأْسَاءُ» و «الضَّرَّاءُ» استفاده کرده است. بَأْسَاءُ به معنای شرایط سخت و طاقت سوزی است که روح و روان انسان با آن مواجه می شود و پریشان و متزلزل می شود. ضَرَّاءُ مصیبت های ظاهری و مادی و جسمی است. بَأْسُ، به معنای جنگ، با مصیبت های روحی انسان (سوره بقره، آیه ۱۷۷) و بی پناهی و نومیدی و سستی های ناشی از آن نسبتی دارد.

مسلمانان و پیامبر در چنین موقعیتی بودند. خداوند به آنان گفت: آگاه و مطمئن باشید که یاری خداوند نزدیک است. از درون سختی ها شعله امید درخشید و افق پیروزی دمید. مسلمانان که در تنهایی و غربت در جنگ احزاب بودند و گرفتار اتحاد مشرکان و یهودیان و منافقان بودند، در سایه درخشش ضربه پیامبر بر صخره ای و شکاف و درهم شکستن صخره، روشنایی افق های دور و دیر پیروزی را دیدند.

پیامبر و وحی زمینه ساز چنان آرامش وطمأنینه ای بود. فلسطین هم در این روزها، در این بیش از یک ماهی که (در زمان نوشتن این مطلب) از جنگ می گذرد، شرایط تاب سوز و بی سابقه ای را از سر می گذراند. در یکی از غزل های شاعر معاصر، ساعد باقری، دیدم از تعبیر «بُهِت جلالی» استفاده کرده بود. برای من فهم توفان الاقصی و موقعیت فلسطین تعبیری رساتر از «بُهِت جلالی» نیافت.

ای دل این آشفته حالی را که تقدیم تو کرد
اینک این بُهِت جلالی را که تقدیم تو کرد!

توسط کودکان غزه در میان ویرانی ها، بازی کودکان و البته فیلم هایی که از مجاهدان حماس منتشر شده است، در یک کلام رجال الله فی المیدان، ما را آرام می کند و افق روشنی را پیش رویمان می گشاید. برای شناخت چنین موقعیتی و یافتن پناهی ایمانی و اعتقادی و راهگشا، آیه ۲۱۴ سوره بقره به ما آرامش و طمأنینه می بخشد. به نظرم آمد تأمل درباره این آیه را مقدمه این مقاله قرار دهم. انصاف این است که هیچ پناهی آرام بخش تر و روشنگرانه تر

و یقین آورتر از آیات قرآن مجید نبوده و نیست.

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلُّوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصُرَ اللَّهُ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ (سوره بقره / ۲۱۴) «آیا پنداشتید که داخل بهشت می شوید حال آنکه هنوز مانند آنچه بر [سر] پیشینیان

بمباران درسدن به توفانی آتشین منجر شد که مرکز شهر را ویران کرد